

ПРОДУКТИВНІСТЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР У РІЗНИХ КОРОТКОРОТАЦІЙНИХ СІВОЗМІНАХ

Кудря С. І., кандидат с-г наук, доцент

Самосват З. О., здобувач II року навчання другого (магістерського) рівня

Харківський національний аграрний університет ім. В. В. Докучаєва

zinaidasamosvat@gmail.ua

Головною і незамінною ланкою системи землеробства є правильні сівозміни. Вони займають особливе місце за сприятливим впливом на родючість ґрунту та врожайність сільськогосподарських культур [1].

Головним напрямком підвищення продуктивності землеробства є комплексний підхід до розробки науково обґрунтованих сівозмін для збереження ґрунтової родючості [2].

На сьогодні вирішення завдання підвищення і стабілізації продуктивності сільськогосподарських культур за рахунок оптимального розміщення, насичення та співвідношення в сівозмінах за певних ґрунтово-кліматичних і економічних умов має суттєве значення [3].

У зв'язку з цим, в умовах навчально-дослідного поля ХНАУ ім. В. В. Докучаєва були проведені дослідження сівозмін з різним набором перших культур. Досліджували сівозміни: 1. Попередники пшениці озимої; 2. Пшениця озима; 3. Соняшник; 4. Овес; 5. Соняшник.

Попередниками пшениці озимої відповідно першими культурами сівозмін були: 1. Чистий пар. 2. Горох; 3. Чина; 4. Вико-вівсяна сумішка на зелену масу; 5. Соя; 6. Кукурудза. Характерною ознакою сівозмін є насичення соняшником – 40 %.

Найвищий урожай озимої пшениці в середньому за 5 років досліджень забезпечив чистий пар (3,75 т/га). Серед непарових попередників особливо низькі урожаї були після кукурудзи (2,02 т/га). При розміщенні озимини після кукурудзи недобір урожаю зерна порівняно з чистим паром становив 1,73 т/га.

Урожай соняшнику у ланці сівозміни чистий пар–озима пшениця–соняшник становив 1,86 т/га. Непоганим попередником соняшнику виявилась

озима пшениця після кукурудзи на силос (1,76 т/га). Недобір урожаю соняшнику у ланці соя–пшениця озима-соняшник порівняно з ланкою з чистим паром був найбільшим - 1,55 т/га. При розміщені його у ланці чистий пар-пшениця озима-соняшник-овес-соняшник, урожай зріс майже у 1,5 рази. Гірший урожай виявився в ланці соя-пшениця озима-соняшник-овес-соняшник і становив 1,8 т/га.

Визначення продуктивності сівозмін показало, що вихід продукції з гектара сівозмінної площі значною мірою підвищувався при насиченні її соняшником у ланці з чистим паром (7,83 т/га). Збільшення його в структурі посіву до 40 % забезпечило найбільш високі збори насіння з гектара сівозмінної площі (4,18 т/га), порівняно з першим роком введення його в сівозміну (2,73 т/га).

1. Фурманець М. Г. Продуктивність зернових колосових культур у короткоротаційних сівозмінах західного Лісостепу [Електронний ресурс] / Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва. 2013. Вип. 82. С. 79–83. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/zhpumus_2013_82_15

2. Юркевич Є. О., Коваленко Н. П., Бакума А. В. Агробіологічні основи сівозмін Степу України: [монографія]. Одеса: Одеське вид-во ВМВ, 2011. 237 с.

3. Дядько І. І. Оптимізація розміщення зернових культур та ріпаку озимого в ланках сівозмін південного Степу: автореф. дис. на здобуття наук ступеня канд. с-г. наук: 06.01.01 «Загальне землеробство» / Дніпропетровськ, 2011. 21 с.